

Reisebrev 12

Tongatapu

Tekst: Arild Solheim Bilder: Bård Sæther og Arild Solheim

Vi var kommet til Tonga, til Hovedstaden, Nuku'alofa på Tongatapu, Her skulle vi være ei stund bortsett fra Torbjørn som skulle dra heim om 5 – 6 dager.

Biltur på Tongatapu

Torbjørn hadde snakket lenge om å leie bil på Tonga. Problemet var venstrekjøringen. Trafikken så heller ikke ut til å være den enkleste i Nuku'alofa. Det ble derfor litt fram og tilbake. Klokka var allerede to på ettermiddagen da han endelig sto der med nøklene i handa.

Skjerp deg nå, Torbjørn, husk venstrekjøringen

Turen gikk først vestover til nordvestspissen av Tongatapu. Her kjørte vi forbi en park med massevis av "fruitbats" også kalt "flying foxes" eller på norsk omtalt som flygende hunder.

Tongas flygende hunder

Selve kroppen var på størrelse med ei velvoksen katt om ikke større. I et tre ved veien var det sikkert over hundre av dem. De var langt fra lydløse. Det var reine pipekonserten som fra misfornøyd fullsatt fotballtribune.

Før vi snudde var vi å så på noen badehoteller langs veststrendene Det var ikke akkurat de flotteste badestrendene. På land kunne det se bra ut, men så snart man kom i sjøen var det harde korallsteiner.

Vi satte kursen mot andre enden av øya. Den var vesentlig større enn Wallis, så

det tok lang tid selv om veiene var relativt bra. Utpå landsbygda stoppet vi ved et mer eller mindre tilfeldig hus der vi så de drev å banket tapa. Det er det tradisjonelle stoffet de brukte til lendeklede i gamle dager før bomullstøy og andre stoffer kom på markedet. Det ble laget av bark som først ble bløtt opp og så banket utover og så på ett eller annet vis satt sammen til store stykker tøy om man kan kalle det. Det var bankeprosessen som var det mest arbeidskrevende og som tiltrakk vår oppmerksomhet.

Like øst for Nuku'alofa går det inn en grunn fjord som vider seg ut inne i landet og som ble omtalt som lagunen. Inne i denne fjordarmen var det James Cook gikk i land med sine folk i 1777 på sitt tredje tokt i Stillehavet. Det var reist et minnesmerke på stedet.

En av de største attraksjonene på Tonga, må vel være Trilitonen eller "Ha'amonga'a Maui" helt på østkysten av Tongatapu. Den antas å være ca 800 år. Det er ganske utrolig at folk på den tiden klarte å bygge slikt som dette av korallblokker hvor bare det synlige over bakken antas å veie over 40 tonn. Man trodde lenge at det var inngangen til kongens residens, og det var det kanskje også, men det var først i 1967 man fant ut at det var et redskap for å bestemme sommer- og vintersolhverv.

Ha'amonga 'a Maui og Bård

Vi rakk enda en biltur dagen etter og fikk med oss flere severdigheter før bilen skulle leveres kl 14:00. Det var de gamle terrasseformede gravhaugene i Mu'a og de Dryppsteinsgrotten ved Haveluliku. Den siste hadde vi ikke så stor glede av, for vi hadde ikke med lommelykter.

Ha'amonga 'a Maui og Bård

I vel ei uke var vi alene vi to. Men mandag 12. kom det nytt besøk. Bård var på flyplassen og tok imot ektefelle og døtre. Igjen hadde vi full båt.

Dregging

Første torsdag, mens Torbjørn ennå var her, fikk vi sterk nordavind, frisk bris. Båten dreiet på ankeret og ble liggende bare 50 meter fra revkanten. Vi holdt oss om bord i tilfelle vi dregget og fulgte med på GPS'en, men vi lå der vi skulle. Etter det følte vi oss ganske trygge. Vi syntes ellers det var ganske greit å ligge utpå for

Nuku'alofa

Foruten bilturen, ble vi godt kjent i Nuku'alofa. På dagtid så vel som kvelds- og nattestid travet vi opp og ned gatene og gjorde oss kjente med butikker, spisesteder og nattklubber. Kinarestaurantene ble vi fort ferdige med. De var billige, men fussete og upopulære blant lokalbefolkningen.

Nye gjester

Lørdag 3. juni reiste Torbjørn heim. Vi to som var igjen, fulgte ham til flyplassen og så han vel av gårde på flyet til Fiji i første omgang.

Frokost ombord

anker og ikke i havna, for da slapp vi billigere unna insektsplage og kunne ellers bade fra båten og dusje nakne på dekk.

Søndagen, like før de nye gjestene kom, blåste det opp igjen fra øst. GPS'en ble slått på. Den viste at vi lå 15 meter lenger vest en før, men vi lå i ro, men det var best å følge med.

I ett-tida dro Bård i land for å møte Morris og Lavinia (se under) som ville besøke oss. Jeg ble igjen for å passe båten. Det gikk ikke lenge før den flyttet seg noen meter. Den ble liggende noen minutter, men så begynte den å drive igjen. Denne gangen bar det rett mot revkanten. Det var en ting å gjøre, og det var å starte motoren og koble inn propellen.

Gjestene uteble forståelig nok, og da Bård kom om bord, dro vi opp ankeret og la det ut igjen lenger vest og nærmere innløpet til havna. Fortsatt blåste det friskt. Natt til mandag gikk vi vakter. I halvfiretida hadde vinden spaknet såpass at Bård fant ut at vi kunne avslutte vaktholdet, så jeg slapp billig fra avløsningen.

Vi lå ganske trygt i dagene som fulgte, men natt til fredag (16. juni) begynte det å blåse igjen. Tilfeldigvis var jeg en tur på dekk for å tisse. Jeg slo på GPS'en og så strakt at vi hadde dregget. Like etter var vi i drift igjen og nærmet oss revet. Vindhastigheten var kommet opp i 28 knop. Vi måtte bare skynde oss å få i gang motoren og lette anker. Denne gangen gikk vi enda lenger vest før vi la det ut igjen.

Vi måtte gå vakter framover. Slik kunne vi ikke ha det. Da vi igjen begynte å dregge utpå formiddagen, dro vi opp jernet og gikk inn i havna. Det er ikke så lett å manøvrere i trangt farvann når det blåser slik det gjorde, men vindretningen var gunstig. Vi gikk inn, la ankeret der det skulle ligge og bakket, delvis drev inn mot moloen hvor vi tok to tamper i land. Et par hjelpsomme tyskere fra de andre seilbåtene kom og bisto.

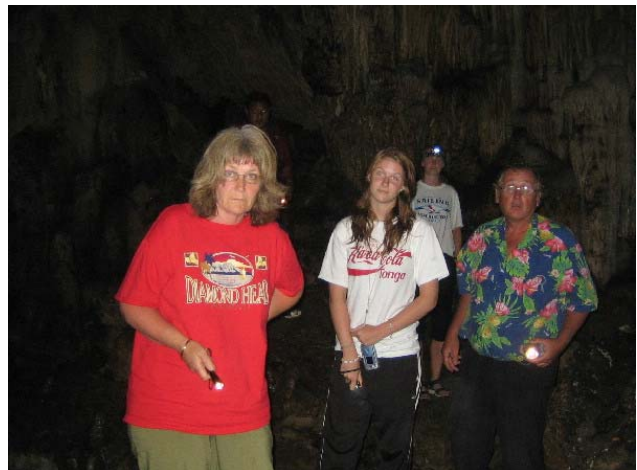
Sightseeing

De nye gjestene våre måtte også få se seg rundt på Tongatapu. Vi hadde meldt oss på en guidet tur, men da guiden ikke dukket opp, leide vi drosje i stedet. Drosje i 5 timer ble faktisk billigere enn den guidede turen. Drosjesjåføren var bra nok substitutt når vi spedde på med kunnskapene fra guideboka samt første turene vi hadde med leiebil.

Denne gangen hadde vi med lommelykter da vi besøkte grotten. Det var ganske dypt innover, og innerst var det ferskvann som mann kunne bade i, men akkurat det sto vi over.

Lavmor

Som nevnt gjorde vi oss godt kjent i Nuku'alofa, og en av favorittpisestedene våre var Lavmor, hos Lavinia og Moris som skulle besøke oss den dagen det blåste sånn. Her ble vi alltid mottatt som gamle venner og fikk alltid den beste behandling. Dessuten var det blant de

*Lett skeptiske huleforskere
(bildet er tatt med blitz)*

*På Lavmor første kvelden med nye gjester
Sunniva, Arild, Bård, Sol og Ellen*

øl. Det ble en del besøk her ikke minst på grunn av internett-tilgangen.

Eurasia

I enden av Queen Salotes Memory Hall lå en bar vi aldri ville ha funnet om ikke noen hadde vist oss stedet. Her var det stort sett bare lokalbefolkning som gikk og ølet var billig. I tillegg til å være bar, var det karaokested. Her ble man pent nødt til å måle seg opp mot lokale sangstjerner, og dem fantes det et bredt spekter av når det gjaldt stemmebeherskelse. Jeg tror jeg kom relativt bra ut. Ellers kunne man oppleve overraskelser fra spontane exhibisjonister (se bildet).

Water Front

Vi ble ikke oppmerksomme på Water Front med det samme, selv om det var en av de nærmeste spisestedene til havna. I guideboka sto det at det var et av de mest populære drikkestedene, men det var for 8 år siden. I dag var det en av de fineste restaurantene i byen, men det gikk fortsatt an å gå dit bare for å drikke, og det gjorde vi, for serveringsdamene der var så kjekke og utadvendte, ikke minst Seiloni.

billigste stedene. Eneste minus, om man kan si, var at de ikke serverte øl, men så sparte vi de pengene.

Friends

I hovedgata rett rundt hjørnet for Lavmor lå Friends Visitor Bureau og Internet Cafe og Restaurant, et meget populært sted blant de få turistene som var her. Det var trivelig på restauranten med snertne fine og smilende serveringsdamer, men de hadde aldri tid til å prate med oss. Prisene var hakket høyere enn på Lavmor, og så hadde de

*Søstrene Five Sæther koser seg på Friends
fortaugsbord*

*Karaoke på Eurasia med assistanse fra en
spontan exhibisjonist*

*Avskjedsmiddagen til Torbjørn.
Hummer på Water Front*

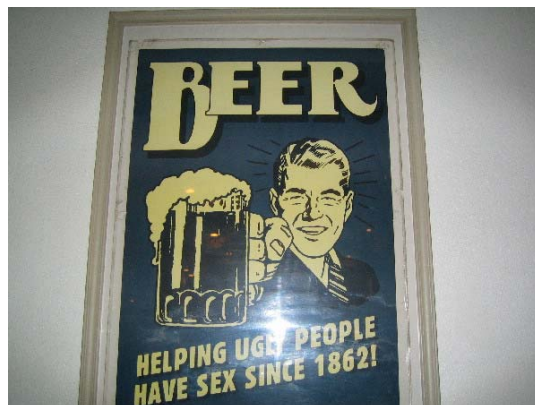

Tina og Seiloni

Det var koselig på Billfish

Men vi kostet på oss noen middager der også, blant annet kvelden før Torbjørn skulle reise, men også siden. Det var blant de få spisestedene som var åpne på lørdager og søndager.

*Noen trøstens ord fra veggen på
Water Front*

Billfish

Restaurant og Bar, kalte de seg. Det kunne like gjerne vært nattklubb, for det var åpent til klokken 3 natt til lørdag da Torbjørn skulle reise. Men det var spesielt på fredagskveldene det foregikk. Da var det levende musikk og muligheter for å ta seg en svingom.

Uansett var det alltid Bill Fish de andre "Yachtisene" snakket opp.

Vi var der flere ganger, også med damene til Bård. Da Ellen ble bydd opp til dans, sa hun nei takk. Han hadde bare ett øyenbryn, sa hun. Det var et øyenbryn over begge øynene. Personlig må jeg si jeg trivdes godt der.

Seiloni

Å skaffe seg bekjente er ikke bestandig så beint fram. Som regel er det bartendere eller servitører, men det blir det jo som regel ikke så mye ut av, men når gjaldt ikke Seiloni. Første gang vi besøkte Water Front, møtte hun oss med et stort smil, og det gjorde hun hver gang siden også. Inviterte vi henne med på nattklubb eller en tur om bord, var det aldeles ikke utenkelig

Seiloni på besøk med minstedatra (tv) og storesøster (th)

var vi ikke helt klar over, men det var snakk om å dra til en "beach". Hva slags bil var det de skulle låne for å hente oss i? Vi ville jo bli nokså mange hvis hun skulle ha hele ungeskokken med. Jeg spøkte med at det sikkert var en pickup eller en lastebil, og så skulle vi sitte bak på planet.

Tida gikk. Det var gått nesten en time over tida, og vi var innstilt på å gi opp ventingen da en gammel hvit Datsun pickup svingte inn. Seilone satt bakpå planet sammen med minstedatra, svigerinna på 16 og picknikmat og bålved. Ellers var ektemannen, fetteren og to andre av barna med. Maten lå i en plastboks og på toppen lå en nyslaktet smågris. Det var den som skapte forsinkelser eller retttere sagt hanen som egentlig skulle slaktes men som ikke lot seg fange.

Vi laster opp Datsunen

at hun takket ja selv om hun hadde mann og 7 unger heime. Nå vil vel alle tenke stygge tanker om henne, men hun var ikke den typen, tvert i mot. På nattklubben traff vi også ektemannen hennes. Da Bård fikk familien på besøk, ble hun bare enda mer interessert i å besøke oss om bord, og det gjorde hun på søndag etter at hun kom fra kirken. Sammen med minstebarnet, Lisa på 3, og nest eldste, Karoline på 12, Stilte hun opp og kvitterte med å invitere oss på piknik neste dag.

Piknik a la Tonga

Vi skulle møtes på kaia klokken 11 på mandag formiddag. Hva vi skulle ut på,

Det var svært så koselig på Billfish

Det var vare å klatre opp og vagle seg på lasteplanet, og så bar det av gårde gjennom byen og ut på landsbygda. Vi ble kjørt over øya til sydøstkysten ned på Lavengatonga Beach og pikniksted. Det var her lokalbefolkningen pleide å dra for å koble av. Nå var vi liksom blant dem.

Det var karene som sto for matlagingen. De ordnet opp og laget bål. Grisslaktet ble tredd inn på en pinne og så var det å sitte der å dreie i halvannen time mens bålet ble matet med ny ved.

Så var det å stå og sveive i halvannen time

baktung. Men David, mannen til Seiloni, var ikke baktung. Jeg har sett mange klatre i palmer både på denne turen og i 1979 i Karibien, men aldri en som så raskt, lett og elegant har tatt seg opp i palmetoppen.

Imens var ungene på stranda og badet under oppsyn av de mer voksne damene hvilte seg på stranda. Da maten skulle fordeles, var det Seiloni som var sjefen. Etter det var det samme vei og på samme vis tilbake til Nuku'alofa.

Mot slutten

I skrivende stund sitter jeg alene om bord. Bård har reist til Auckland sammen med familien sin for å tilbringe ei uke der sammen med dem. I går tømte vi det siste av ølbeholdningen som vi skaffet oss i Honolulu.

I følge opprinnelige planen skulle vi seile til Fiji og videre til Norfolk Island og Sydney, men vi har innsett at ruta blir for stram. Vi vil heller dra til Aukland og selge båten der. Det tar gjerne sin tid det også. Men årstiden er ikke den rette. Å

Det begynner å bli farge på svoren

Jeg begynte å interessere meg for palmene og de saftige kokosnøttene som hang der. For 27 år siden, var jeg ganske flink å klatre i palmer, men nå nyttet det ikke. Jeg var for stiv i lemmene og for

Vi hadde det koselig på Billfish

De to siste av ølbeholdningen

legge av gårde til New Zealand kan bli i tøffeste laget selv for oss. Båten er lagt ut for salg i Auckland, og er vi heldige får vi solgt den mens den ligger her. Vi er derfor i villrede om hva som skjer. Foreløpig bruker tida til vedlikehold for å gjøre båten mest mulig presentabel for nye eiere.

Derfor kan dette bli det nest siste reisebrevet, men følg med. Det kan fort bli en fortsettelse. Ta også en titt på Diverse-siden.

Med vennlig hilsen fra Havaiki og fra Tonga